

не забезпечать досягнення цілей. Сам цей інструмент замість бюджетного забезпечення реалізації пріоритетів розвитку країни перетворився на план витрачання державних коштів головними розпорядниками [7, с. 51-52];

3) визначити чіткі та конкретні завдання ЦОВВ. Нині за центральними органами виконавчої влади чітко не закріплено завдань, які вони повинні виконувати для успішної реалізації програм і планів щодо інтеграції до ЄС, і не визначено, які продукти вони повинні готувати. Водночас їхня внутрішня структура перешкоджає виконанню таких завдань і виробленню продуктів. Не встановлено, хто саме нестиме відповідальність за окремі продукти, що будуть необхідними під час підготовки і втілення національної програми виконання Угоди про асоціацію. Часто однакові функції виконують різні структурні підрозділи, жоден з яких не відповідає за кінцевий продукт [7, с. 50-52].

В процесі написання нами даної статті нами були визначені перспективи подальших досліджень, а саме: вивчення та ґрунтовний порівняльний аналіз повноважень органів державної влади асоційованих з ЄС країн. Саме це дасть нам змогу використати позитивний досвід в сучасних реаліях.

Література.

1. Договір про функціонування Європейського союзу. Офіційний вісник ЄС. – К.: Міністерство юстиції України. Офіційний переклад – 403 с.
2. Гнатюк М.М., Відносини з Європейським союзом та процес європейської інтеграції України. / Гнатюк М.М., Малик Я.Й., Прокопенко Л.Л. / Relations Between Ukraine and the EU and European Integration Process.. Навч. посіб. / За заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова.- К.: Міленіум, 2009. – 782 с.
3. Грицяк І. Європейська інтеграція в східноєвропейському та південному напрямках // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2008. – №1. – 5-14 с.
4. Європейська інтеграція України: поточна ситуація, завдання та пріоритети державної політики : матер. засід. «круглого столу» / за заг. ред. О. В. Снігир ; авт. аналіт. доп. Микал О. К., Гаряча Ю. П., Гуцал С. А. – К. : НІСД, 2010. – 64 с.
5. Жадько О. Перспективи реформування інституційної системи координації політики європейської інтеграції України / Національна академія державного управління при Президентові України Затверджений на засіданні Вченої ради Національної академії 31 січня 2008 р., протокол № 130/1-10 Вісник 4/2008. – С. 202–208.
6. Мирошніченко О. Аналіз досвіду організації виконання угод про асоціацію з ЄС країнами Центрально-Східної Європи та Західних Балкан Квітень – 2010. – С. 69
7. Нова зовнішня політика: Україна має план / Міжнародний Центр Перспективних Досліджень – 2011. – №1-2.
8. Порядок денний асоціації Україна – ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/eu_uk_chronology/association_agenda_uk_r.pdf –
9. Правові засади відносин України з ЄС / Львівська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.loda.gov.ua/ua/priorities/integration/es/principles> — Назва з екрану.

10. Реалізація Європейської політики сусідства у 2010 році // Звіт про реалізацію політики в Україні на додаток до спільного повідомлення для Європейського Парламенту, Ради ЄС, економіко-соціального комітету та комітету регіонів / Нова відповідь на зміни у країнах-сусідах (документ спільної робочої групи) [Електронний ресурс] – 2011. – Режим доступу:http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/eu_uk_chronology/enp_report_2010_ukraine_uk.pdf – Назва з екрану.

11. Сорока С.В., Волчецький Р.В. Еволюція взаємовідносин України з Європейським Союзом [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bibl.kma.mk.ua/pdf/posibnuku/252/11.pdf> – Назва з екрану.

12. Спільна заява щодо Угоди про асоціацію ЄС-Україна // Самміт Україна-ЄС: (спільний прес-реліз) / Представництво ЄС в Україні [Електронний ресурс] – 2008. – http://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2008/20080910_01_uk.htm. – Назва з екрану.

13. Спільна заява щодо Угоди про асоціацію ЄС-Україна // Самміт Україна-ЄС: (спільний прес-реліз) / Представництво ЄС в Україні [Електронний ресурс] – 2010. –http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2010/2010_11_22_01_uk.htm. – Назва з екрану.

14. Стратегічні пріоритети (доповідь НІСД) – 2010. – № 2(15). – с. 184.

15. Україна в 2010 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: монографія / за заг. ред. А. В. Ермолаєва. – К. : НІСД, 2010. – 528с.

16. Хронологія двосторонніх відносин / Представництво ЄС в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/chronolog_y/index_uk.htm.

УДК 35.07

Юрій Овчаренко

АКТУАЛЬНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ

У статті проаналізовані науково-практичні аспекти адміністративної реформи в Україні. Наведені матеріали соціологічного дослідження щодо аналізу впливу реформи на соціально-політичне життя держави. Визначені проблеми першого етапу реформи та шляхи їх подолання.

Ключові слова: адміністративна реформа, виконавча влада, державне управління, державна служба, електронне урядування.

✎ Постановка проблеми. Ефективність вітчизняної системи державного управління в Україні упродовж двох десятиліть постійно критикувалася багатьма ві-

тчизняними вченими, дослідниками, фахівцями галузі ДУ та міжнародними інституціями. Взятий у 1998 р. курс держави на реформування державного сектору виявився слабо організованим і в багатьох аспектах нереалізованим, оскільки положення Концепції адміністративної реформи в Україні залишилися повною мірою невиконаними.

Не дивлячись на те, що за період незалежності України в системі центральних органів виконавчої влади (ЦОВВ) відбулося понад 350 трансформацій (утворення, ліквідація, реорганізація) [1], і нині система державного управління залишається неефективною, схильною до корупції, внутрішньо суперечливою, надмірно централізованою, громіздкою та відірваною від потреб пересічних громадян. На практиці, відсутність принципів її побудови, заплутаний механізм підпорядкування та звітності призводить до перевантаженості невластивими їм адміністративно-технічними функціями і, як наслідок, дублювання функцій різними органами. А в поєднанні з конфліктом інтересів, розростанням корупції та низькою здатністю до вироблення політики у відповідній сфері ЦОВВ це не надає змоги міністерствам і відомствам повною мірою виконувати свою роль як стратегічного та координуючого центру виконавчої влади.

Підтвердженням цього є й показники світових рейтингів ефективності функціонування системи державного управління в Україні. Зокрема, за показником якості державних інституцій наша держава посідає 120 місце серед 133 країн світу, за індикаторами державного управління Світового Банку – 43 місце серед 212 країн.

Тобто рівень конкурентоспроможності України залишається надто низьким, що потребує зміни функціонування органів публічної влади, приведення їх у відповідність до умов ринкової економіки і громадянського суспільства.

З огляду на наведене вище, цілком очевидно постає необхідність у здійсненні досліджень, спрямованих на вивчення сучасних напрямів, інновацій в адміністративній реформі, передового зарубіжного досвіду щодо реформування державного управління, історичних аспектів цієї проблеми та можливостей адаптації сприятливих його елементів на теренах України в сучасних умовах її суспільного розвитку.

Питання теорії, практики та актуальних проблем системи державного управління в Україні досліджувалися такими вченими, як: В. Авер'янов, З. Варналій, Н. Гончарук, Б. Кравченко, О. Крупин, Н. Іжжик, В. Олуйко, І. Радзієвський, А. Рачинський, А. Ткачук та інші.

Актуальні проблеми та різні аспекти адміністративного реформування розглядалися в працях вітчизняних вчених у галузі державне управління, до яких слід віднести: Г. Атаманчука, В. Бакуменка, І. Буравого, О. Валєвського, Н. Гончарука, М. Головатого, І. Грицяка, В. Князєва, Н. Нижник, П. Надолішнього, В. Олуйка, В. Ребкала, І. Розпутенка, А. Чемериса та ін.

На сучасному етапі вітчизняного державотворення важливими постають питання розроблення та впровадження ефективної моделі адміністративної реформи. Перші кроки державної незалежності України стали відправною точкою процесу реформування ДУ: відмова від тоталітарних методів і впровадження нових демократичних засад державного управління.

Втім, ці проблеми залишаються актуальними всі 20 років поспіль.

Міжнародні експерти зазначають, що діюча в Україні система державного управління демонструє неефективність, внутрішні суперечки, віддаленість від громадян і, як наслідок, вона діє як ще одна перепона на шляху процесу модернізації і системних перетворень у всіх сферах суспільного розвитку.

Метою статті є аналіз першого етапу адміністративної реформи в Україні, визначення проблем, перспектив та шляхів їх реалізації в Україні в цілому та регіонах зокрема.

На початку дослідження проаналізуємо наявні у наукових джерелах визначення терміну «адміністративна реформа».

У вітчизняній літературі адміністративна реформа тлумачиться як:

1) вид реформи державного управління, що здійснюється переважно у виконавчій гілці влади, зокрема шляхом зміни її організаційної структури, функцій, кадрового забезпечення, взаємовідносин з місцевим самоврядуванням [2, с. 19];

2) вид політико-правової реформи, яка здійснюється у сфері виконавчої влади [3, с.52];

3) комплексна перебудова існуючої в країні системи державного управління в усіх сферах суспільного життя з розбудовою інститутів державного управління [4, с. 3–4].

Цілком слушно розглядати адміністративну реформу у контексті її:

- мети – запровадження процесу змін в інституціональній системі державного управління;
- призначення – впорядкування, удосконалення та розвитку системи органів державної влади як єдиного механізму держави;
- процесу – неперервний процес удосконалення інституційних засад механізму держави та державного апарату, результатом якого є соціально-економічний розвиток країни, її відповідність формі політичного режиму і умовам розвитку світової цивілізації [5, с. 7–8].

Зарубіжні науковці і дослідники галузі ДУ також по-різному трактують поняття адміністративної реформи, узагальнення яких дозволяє охарактеризувати її як процес, наслідок, інструмент, а також інновацію.

Незважаючи на те, що адміністративні реформи різняться за країнами світу, втім до основних причин їх запровадження можна віднести потребу в модернізації бюрократії шляхом змін практики її діяльності, поведінки та структури з метою підвищення її ефективності і дієвості.

У зарубіжній літературі поняття адміністративної реформи уподібнюється з реформою державно-суспільного сектору.

Упродовж останніх трьох десятиліть в широких колах західних науковців і дослідників галузі ДУ до ключових лейтмотивів проведення адміністративної реформи віднесено такі аспекти, як:

- приватизація державних установ;
- скорочення штату державних службовців;
- побудова системи менеджменту;
- значне підвищення відповідальності чиновників та організацій.

Сформульовані стандарти європейського адміністративного простору, в основу яких покладені принципи:

- а) правова впевненість;
- б) відкритість;

- в) відповідальність;
- г) ефективність;
- д) результативність.

Визначені європейські адміністративні цінності, основними з яких є відповідальність та підзвітність; неупередженість та чесність; етичність; демократизм.

Ці стандарти, принципи та цінності покладені в основу сучасної адміністративної реформи в Україні, старт якої визначено Указом Президента України В. Януковича від 9.12.2010 р. «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади».

У відповідності до нього в системі виконавчої влади мають бути присутні лише наступні типи органів з чітким розподілом повноважень між ними:

- Міністерство: функції з формування держаної політики і функції корпоративно-правового регулювання (з 24 залишилося 16);
- Державна служба: функції з подання державних послуг і контрольно-поглядові функції (28 служб);
- Державна інспекція: контрольно-наглядові функції (у сферах, де відсутні державні послуги)
- Державне агентство: функції з управління майном і функції з надання бюджетних послуг населенню і юридичним особам (13 агентств);
- Національні Комісії з регулювання: функції з встановлення регульованих цін і тарифів на окремі види послуг і товарів.

За рахунок цього на 50% зменшена чисельність Кабінету Міністрів України, на 30% зменшена чисельність ЦОБВ. На 25-28% в подальшому буде скорочено чисельність місцевих адміністрацій.

При такому розподілі система ЦОБВ не матиме внутрішнього вбудованого нераціонального поєднання функцій, вона повинна стати прозорою як для громадян, так і для управлінців.

Показовим є тенденція змін кількісного складу ЦОБВ:

- 1993 – 90;
- 1996 – 100;
- 1999 – 46;
- 2004 – 62;
- 2009 – 113;
- 2011 – 67.

Україна в адміністративному реформуванні обрала тип внутрішньоструктурного оновлення з елементами креативності.

Основними напрямками адміністративної реформи є:

по-перше – реформування системи виконавчої влади та розбудова самоврядних професійних асоціацій.

В межах цього напряму упорядкована система ЦОБВ через її реконструкцію і приведення до тривірневої схеми на основі результатів проведеного функціонального обстеження у рамках програми розвитку державної служби на 2005-2010 рр.:

1 рівень – Кабінет Міністрів України;

2 рівень – Міністерства України, Національні комісії з регулювання (незалежні регулятори);

3 рівень – державні служби, інспекції, агентства.

Винятком із зазначеної системи стали органи, статус яких визначено Конституцією України (Антимонопольний Комітет, Державний Комітет телебачення та радіомовлення України, Служба Безпеки України та ін.).

У цій системі міністри є членами Кабінету Міністрів. Державні служби, Державні інспекції та Державні агентства контролюються і координуються відповідними Міністрами. Національні Комісії – незалежні колегіальні органи.

Ці питання вирішені юридично з прийняттям в 2011 році Закону України «Про Центральні органи виконавчої влади» та Закону України «Про Кабінет Міністрів України».

Нормативними документами задекларовано усунення інституційного конфлікту інтересів, що на сьогодні є основною причиною корупції, встановлене жорстке обмеження на типи функцій, що закріплюються за органами влади, забезпечене таке співвідношення типів функцій, яке б не продукувало конфлікт інтересів у діяльності органу виконавчої влади.

В межах цього напрямку реформи провідними є децентралізація функцій державного управління, правове регулювання адміністративних процедур, спрямування діяльності органів виконавчої влади на надання якісних адміністративних послуг населенню, законодавче розмежування повноважень між гілками влади, залучення суб'єктів громадського суспільства до управління державою.

Другим напрямком реформи є побудова нової системи державної служби.

Пріоритетним завданням реформи системи державної служби є розмежування політичних та адміністративних посад в органах виконавчої влади через прийняття нової редакції Закону України «Про державну службу» та поетапне його впровадження. Пропонується у рамках державної цільової програми на основі аналізу функцій органів виконавчої влади, розробити та закріпити на законодавчому рівні новий підхід до класифікації посад та системи оплати праці державних службовців відповідно до професійних груп, змісту і обсягу повноважень, складності роботи та відповідальності. Необхідно затвердити методологію розроблення посадових інструкцій, які повинні орієнтуватися на цілі органу влади і враховувати складність, рівень відповідальності та обсяг зусиль, необхідних для виконання роботи.

Пропонується привести до єдиного стандарту законодавче регулювання статусу державних службовців, а також запровадити єдину систему управління персоналом на державній службі через:

- впровадження обов'язкових кваліфікаційних вимог до державних службовців;
- впровадження нової класифікації посад на державній службі у відповідності до складності роботи;
- впровадження профілів професійної компетенції державних службовців як основного елемента професійного відбору кандидатів на посади, а також підвищення їх кваліфікації;
- запровадження нової системи оплати праці державних службовців, що зробить професію державного службовця конкурентною на ринку праці.

Щодо побудови системи управління конфліктом інтересів та запобігання корупції на державній службі, то в першу чергу необхідно впровадити антикорупційне законодавство та забезпечити діяльність спеціально уповноваженого органу з питань антикорупційної політики.

Разом з тим, досягти ефективності запобігання корупції неможливо без побудови відповідної системи професійного навчання державних службовців з зазначених питань.

Метою нового формату підвищення кваліфікації державних службовців за професійною програмою з питань запобігання і протидії корупції є:

- надання оновлених знань на набуття умінь, необхідних для впровадження професійної діяльності

на державній службі щодо запобігання і протидії проявам корупції;

- приведення фахової підготовки у відповідність до сучасних вимог професійної кваліфікації державного службовця;
- вмотивування державних службовців до постійного самовдосконалення.

Разом з цим потребує реформування вся система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, зокрема, необхідно розмежувати підготовку та підвищення кваліфікації, де підготовка має бути складовою освітнього процесу, пов'язаного з вимогами до освітньо-кваліфікаційного рівня, спеціальності та спеціалізації, а підвищення кваліфікації – складовою проходження державної служби, пов'язаною з компетенцією і оцінкою результатів діяльності.

Удосконалення системи підготовки фахівців у сфері ДУ та створення системи професійного оцінювання та розвитку персоналу на державній службі можливо зробити шляхом уточнення переліку спеціальностей та спеціалізацій, удосконалення структури державного замовлення, розширення конкурентних можливостей для ВНЗ, побудови національної системи розвитку персоналу державної служби.

Третім напрямом адміністративної реформи є впровадження електронного урядування у системі органів виконавчої влади.

Реалізація реформування державного управління та державної служби потребує якісно нового рівня електронної взаємодії та неможлива без використання сучасних інформаційних технологій та інфраструктурних комунікаційних рішень.

Створення системи надання державних послуг online через єдину точку доступу у мережі Інтернет передбачає наступні дії:

- розроблення реєстру державних та адміністративних послуг;
- створення єдиного веб-порталу доступу до онлайн послуг та впровадження автоматизованих процедур підтримки регламентів через єдине вікно;
- створення районних пунктів доступу до веб-порталу з можливістю посвідчення особи.
- Створення ІАСФУДС передбачає:
- розробку та впровадження автоматизованої системи кадрового обліку;
- створення національної бази електронних особових справ державних службовців (НБДС);
- розробка на основі НБДС аналітичних систем якісного і кількісного складу державної служби, попереднього відбору кадрів, формування державного замовлення щодо підготовки державних службовців за відповідною кваліфікацією;
- створення веб-порталу державної служби для надання інформативних та інтерактивних послуг щодо тестування, сертифікації, вступу на державну службу, її проходження.

Аналіз впливу першого етапу адміністративної реформи на суспільно-політичне та соціально-економічне життя в Україні можна проілюструвати матеріалами соціального дослідження, яке проведено в ОРІДУ НАДУ з 1 квітня по 15 червня 2011 року.

Вибірка складає 400 чоловік, представників органів державної влади та місцевого самоврядування різних рівнів з Одеської, Херсонської, Вінницької, Київської областей та АР Крим.

Оцінка розпочатій адміністративній реформі визначена таким чином:

- дуже позитивно – 8%;
- позитивно – 16%;
- нейтрально – 17%;
- негативно – 46%;
- дуже негативно – 13%.

Вплив адміністративної реформи на суспільно-політичне та соціально-економічне життя держави характеризується:

- дуже позитивно – 2%;
- позитивно – 32%;
- нейтрально – 47%;
- негативно – 18%;
- дуже негативно – 1%.

Останні визначили основні проблеми державної служби:

- незахищеність і політична заангажованість;
- низька конкурентоспроможність на ринку праці і неprestижність;
- низький авторитет в суспільстві, недовіра громадян;
- нестабільність, низький професіоналізм;
- недостатня чутливість до суспільних проблем, інтересів.

Аналіз ставлення до влади засвідчив, що:

- 32% роздратовані діями керівників;
- 31,3% нейтральні до дій влади;
- 13,9% відчують ненависть до можновладців;
- 7,6% опитаних мають страх;
- 3,9% симпатизують владі;
- 4% відносяться з повагою;
- 9% співчують владі;
- 8,3% мають бажання допомогти владі.

Загальнонаціональні опитування демонструють, що лише 8% українців відчують симпатію та повагу до діючої влади.

Для підняття авторитету державного управління в Україні за думкою опитаних вкрай необхідно подолати корупцію (81% респондентів); підняти професіоналізм державних службовців (76% респондентів); оптимізувати структуру державної служби (60% респондентів); підняти престиж державної служби (88% респондентів).

Для підняття престижу державної служби необхідно:

- підняти рівень професіоналізму державних службовців – 52%;
- підняти рівень заробітної плати – 88%;
- подолати корупцію – 35%;
- зміцнити матеріальну базу – 21%;
- зміцнити соціальний захист державних службовців – 10%;
- підняти рівень відкритості – 13%.

Серед поодиноких відповідей: стабільність служби, деполітизація, якісний підбір кадрів, кар'єрний ріст, зміцнення моральних якостей державних службовців.

Підсумком дослідження може бути висновок, що перший етап адміністративної реформи сприймається неоднозначно, існує велике коло проблем, головними з яких є корумпованість влади та низький рівень професіоналізму державних службовців.

Адміністративна реформа може досягнути мети, якщо далі буде проводитись більш системно, буде супроводжуватись стабілізацією політико-адміністративних відносин, і, головне, буде мати суспільну підтримку основних політичних сил та соціальних прошарків суспільства.

✦ Отримані в ході дослідження результати уможливають сформулювати наступні висновки:

1. Аналіз вітчизняних і зарубіжних досліджень дає підстави стверджувати про відсутність єдиного, загальноприйнятого визначення терміну адміністративна реформи.

Попри виявлені у проаналізованій літературі відмінності у визначеннях терміну адміністративної реформи, можна визначити спільні риси, які характеризують це поняття: по-перше, це здійснення перетворень у системі ДУ, як правило у сфері виконавчої влади; по-друге, вплив визначених політиками і урядовцями цих змін, спрямований на удосконалення системи ДУ, суспільний розвиток; по-третє, це перетворення ототожнюється з процесом, який відбувається безпосередньо у відповідь на виклики зовнішнього середовища.

2. Основними напрямками реформи є децентралізація влади, підвищення відповідальності управлінців, широке впровадження у практику діяльності державного суспільного сектору механізмів бізнес-стилю управління з широким використанням інформаційно-комунікаційних технологій, підвищення ролі недержавної форми контролю за якістю надання державних послуг, цільовим використанням бюджетних коштів.

3. Мета адміністративної реформи реалізується, якщо вона буде проводитись більш системно, супроводжуватись стабілізацією політико-адміністративних відносин, підтримуватись основними політичними силами та соціальними верствами суспільства.

Література.

1. Гончарук Н. Вітчизняний досвід здійснення адміністративної реформи в Україні / Наталія Гончарук // Публічне управління: теорія та практика : збірник наук. праць. Асоціація докторів з ДУ. – Х. : Видавництво «ДокНаукаДержУпр», 2010. – №2 – С. 11–17.

2. Державне управління : словник-довідник / [уклад. Бакуменко В.Д. та ін. ; за заг. редакцією Князева В.М., Бакуменка В.Д.] : – К. : Видавництво УАДУ, 2002. – 228 с.

3. Концепція адміністративної реформи в Україні // К. : Центр політ.-прав. реформ. 1998. – 62 с.

4. Сучасний стан, проблеми та перспективи трансформації державної влади та місцевого самоврядування і регіонального розвитку [Аналітична записка] – К. : Секретаріат Нац. Ради з питань державного будівництва, місцевого самоврядування і регіонального розвитку, 2005. – 30 с.

5. Державне управління та державна служба: [Словник-довідник] // Уклад. О. Ю. Оболенський, – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.

6. Указ Президента України від 9.12.2010 р. №1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

УДК 351.862.4:338.48(44)

Олексій Пеклун

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ КРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ

Сьогодні світовий туризм, безумовно, зарекомендував себе як феномен XXI століття. На тлі швидкого розвитку таких галузей, як: хайтек, наукоємка, легка і важка промисловості, медицина, спорт, шоу-бізнес, сучасний туризм є не лише самостійною індустрією, але й основною складовою всіх вищеперелічених суб'єктів народного господарства.

В даний час індустріальну епоху, в якій основною цінністю був матеріальний добробут, змінює постіндустріальна епоха, де основною метою є враження і відчуття. Важливими чинниками, що впливають на розвиток туризму, є розвиток транспорту, зв'язку, зростаюча мобільність, урбанізація, скорочення робочого часу трудового населення, зростання суспільного багатства. Раніше люди подорожували з метою пізнання нових країн і саморозвитку, розширення кругозору, тепер туристична галузь поглиблюється в основні сфери життя: суспільну, культурну, релігійну та політичну.

Вітчизняна туристична галузь відіграє надзвичайно важливу роль у соціально-економічному житті країни. Зростає її статус та зацікавленість держави в подальшому розвитку галузі, посилюється вплив туризму практично на всі сфери життя і діяльності людини. Тому важливим є аналіз основних тенденцій в створенні державних важелів в туристичній галузі, їх модернізація, адаптація до світових тенденцій та національне застосування в країні.

Ключові слова: *візний туризм, візний туризм, державна програма розвитку території, Всесвітня туристична організація (ВТО).*

✦ Туризм як розвинена галузь почав виявлятися в XIX ст. більшою мірою завдяки процесам модернізації, які, власне, привели до виникнення індустріальних суспільств. Розквіт міжнародного туризму доводиться на початок 50-х рр. XX ст, коли туристичний обмін яскравіше проявився як вигляд міжнародних відносин, який стосується важливих сторін суспільного життя окремих держав, таким чином створювався фундамент для ефективної співпраці на міжнародному рівні. Друга половина XX ст. і перші роки XXI ст. характеризуються бурхливим розвитком туризму, про що красномовно свідчить більш ніж 280-кратне зростання доходів міжнародного туризму: у 1950 р. загальносвітові надходження від міжнародного туризму склали 2,1 млрд. дол., а в 2000 р. – 600,51 млрд [1]. Згідно з існуючими оцінками, до 2020 р. очікується збільшення надходжень від міжнародного туризму до 2 трлн дол. Подібні масштаби зростання обумовлюють збільшення зайнятості в цій сфері. Якщо в 1998 р. у сфері туризму було зайнято 115 млн чоловік, то до 2020 року прогнозується близько 550 млн робочих місць. При таких темпах розвитку не дивує пильна увага, яку приділяють туризму міжнародні організації, окремі держави і наукові дослідники. [2]

Туризм – складова частина успішної діяльності і престижу країни на міжнародній арені. Так, серед країн, які мають найбільший попит у туристів і відрізняються високою відвідуваністю слід зазначити Францію, оскільки